

ЖИТТЯ АКАДЕМІЇ. ХРОНІКА ПОДІЙ

ДОБРОЧИННІСТЬ

Родина покійного професора, народного художника України Д. Крвавича передала бібліотеці ЛНАМ його унікальну книгозбірню в кількості близько 3 тис. монографій, збірників, журналів вітчизняних та іноземних видань з розмаїтих питань мистецтва, художньої культури, духовності. Покійний увійшов в історію українського мистецтва як майстер пластичних образів і композицій водночас книгозбірня засвідчує, що він був людиною енциклопедичних знань, про що переконувалися всі, які з ним спілкувалися, він мав хист до науково-дослідницької праці, частка котрої є у книгозбірні.

РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ

Голубець О.М. Мистецтво ХХ століття: український шлях. — Львів: Колір ПРО, 2012. — 200 с., іл.

Шмагало Р.Т., Гнатишин І.Л. Словник педагогіки художньої культури та менеджменту мистецтва: терміни, поняття, дефініції. — Львів: ЛНАМ, 2012. — 160 с.

Українсько-англійський термінологічний словник-мінімум (для студентів та аспірантів ЛНАМ). (укл.: Якуб'як М.В., Жулкевська В.О., Бур'як М.І., Проскурняк М.Б., Левченко Н.О., Липецький А.Д., Попович А.І.). — Львів: ЛНАМ, 2012. — 68 с.

Довідник з фонетики та граматики французької мови (для студентів I-V курсів ЛНАМ). / (укл. Якуб'як Я.В.). — Львів: ЛНАМ, 2012. — 20 с.

Навчально-методичний посібник: “Мистецька освіта й мистецтво в культуротворчому процесі України ХХ-ХХІ століття” + DVD диск (автори: Р. Шмагало, Г. Покотило, П. Ляшкевич, І. Гнатишин, Т. Бей; За заг. ред. Р. Шмагала), Львів — Тернопіль: ЛНАМ, 2012. — 286 с.

Олекса Дуфанець: Анімація, сценографія, графіка / Автор ст. Р. Яців. — Львів, 2012. — С. 3-11.

Ідеї, смисли, інтерпритації образотворчого мистецтва: українська теоретична думка XX ст.: Антологія. Част. перша / Упоряд Р.М. Яців. — Львів, 2012. — 232 с.: іл.

Ідеї, смисли, інтерпритації образотворчого мистецтва: українська теоретична думка XX ст.: Антологія. Част. друга / Упоряд Р.М. Яців. — Львів, 2012. — 832 с.: іл.

З Україною в серці. Художній розпис Марії Тимяк / Упоряд. та автор тексту: Зеновія Шульга. — Львів: ЛНАМ, 2012. — 128 с., іл.

ЗАХИСТИЛИ КАНДИДАТСЬКІ ДИСЕРТАЦІЇ:

Жмурко Оксана Ярославівна. Геральдична гравюра в Галичині XVII-XVIII століть: структурно-образні та стильові особливості;

Гнатишин Ірина Леонідівна. Професійна підготовка майбутніх фахівців культури у вищих навчальних закладах.

АКЦІЇ

У грудні 2011 р. у Львівському музеї етнографії та художнього промислу експонувалися роботи під назвою “Текстильна мозаїка” у техніці “печворк” студентів кафедри художнього текстилю ЛНАМ.

Печворк (від англ. Patchwork — клаптикова робота) — різновид аплікації, яку створюють за принципом мозаїки: з окремих різнокольорових шматків тканини зшивають цільний виріб. Від класичної аплікації, що передбачає нашивання шматків тканини на єдину текстильну основу, відрізняється технологією та художньо-стилістичним вирішенням.

Історія розвитку техніки печворку налічує близько 3 тис. років. У матеріальних культурах багатьох народів світу вона з'явилась майже одночасно, вирізняючись характерними візерунками та орнаментами. Датування перших виробів неможливе через нетривкість матеріалу. Ймовірно, найдавніші вироби зшивали зі шматків шкур тварин, про що свідчить фрагмент єгипетського орнаменту, створеного зі шкури газелі у X ст. до н.е. Упродовж століть вироби в цій техніці виконували переважно утилітарну роль.

Сьогодні печворк розвинувся у вид декоративного мистецтва як естетичне явище. Активним і давнім його продуцентом є кафедра художнього текстилю ЛНАМ, де працює плеяда педагогів, котрі відкривають світові творчі здобутки молодого покоління. Низка персональних та колективних виставок, художніх салонів, симпозіумів, пленерів є результатом синтезу багатомістової народної традиції та новаторських пошуків у контексті розвитку українського мистецтва XXI ст.

“Текстильна мозаїка” продовжує серію виставок курсових і дипломних робіт з фондів кафедри художнього текстилю ЛНАМ. Експоновані твори створені з клаптів тканини, подібно до принципу створення мозаїки — зі сегментів смальти. Власне, звідси й концепція назви виставки. На кафедрі успішно експериментують з новими технологічними прийомами, одним з яких є техніка клаптикового шиття. Програму та його методику впроваджено наприкінці 1990-х рр. доц. Г. Кусько. На той час “печворк” та “квіт” ще не отримали популярності в Україні.

На виставці представлено студентські роботи, виконані під керівництвом доц. Г. Кусько (куратор виставки), професорів О. Мінька, І. Боднара, Т. Печенюк. Експоновані творчі роботи студентів Т. Нечипоренко, О. Ярмольчук, Г. Онишко, Л. Баркар, О. Іваній, В. Зазулі, О. Грабовської, М. Говди, М. Сидоренко, Р. Скоропад, О. Ярмольчук, О. Хорочко, С. Даниляк, Ю. Стельмах, С. Стрипко, К. Цуркан, А. Боб'як, О. Метик, Л. Карпи, Р. Василюк, М. Бучак, О. Божик визначаються унікальністю, неповторністю та креативним вирішенням.

В основі роботи лежить створення низки ескізів, які слугують відправною точкою для подальшого проектного вирішення. Багато уваги приділяється створенню фактури тканини через фарбування методом “плангі” чи використанню вже готових шматків. Незважаючи на те, що техніка печворку та її варіативність для студентів є відносно нова, експоновані роботи визначаються високим професійним. Здебільшого композиції клаптикових панно мають абстрактний характер, проте трапляються і фігуративні. Технологічно складні та трудомісткі прийоми створення робіт у техніці печворк не відлякують молодих митців, навпаки, — зацікавлюють і приваблюють варіативністю створення композицій.

Виставка засвідчила, що творчі роботи, виконані в техніці клаптикового шиття, мають значні перспективи у практичному застосуванні. Їх можна використовувати для оздоблення житлових і громадських інтер'єрів у вигляді декоративних панно, килимків, покривал; окремі твори можуть експонуватися як вітражі — з використанням ефекту ажурності та прозорості тканини.

19-20 квітня 2012 р. у ЛНАМ проведено чергову науково-теоретичну конференцію професорсько-викладацького складу, аспірантів, здобувачів ЛНАМ і студентів — “Духовно-етична платформа мистецтва: від творчої волі до творчого відкриття”. На пленарному засіданні з вітальним словом виступив ректор, академік А. Бокотей, доповіді виголосили О. Голубець, Л. Медвідь, Р. Шмагало, О. Боднар, Д. Скринник-Миська, І. Павельчук, Л. Шпирало-Запоточна, С. Виткалов, Р. Косів, котрі окреслили важливі теоретичні та практичні аспекти розвитку українського мистецтва, освіти, дизайну й культури в контексті сучасних реалій та історичних дискурсів.

Працювали секції “Історія та теорія мистецтва (Образотворче мистецтво та архітектура; Декоративно-прикладне мистецтво; Культурологія, менеджмент мистецтва)”, “Дизайн”, “Мови і література”, “Науково-дослідний сектор”. У програмі конференції заявлено близько 120 доповідей зі Львова, Косова, Тернополя, Херсона, Кременця, Луцька, Рівного, Дніпропетровська, котрі представили науково-дослідницькі, освітянські та музейні установи України.

Науково цінними та змістовними були доповіді про творчу спадщину Є. Лисика, П. Війтовича, А. Манастирського, В. Патики, С. Гординського, М. Казаса, І. Кавалерідзе, А. Анкера, Р. і М. Сельських, М. Готліба, В. Блавацького, Т. Бриж, Л. Медвідя, М. Тим'як, Г. Кітц, С. Тимошенко, В. Меллера, С. Пасічної.

На конференції заслухано студентські доповіді.

Організатори запланували видати збірник матеріалів конференції.

Олена КОЗАКЕВИЧ

17 лютого 2012 року відбулося відкриття виставки “Ярослав Миськів і його учні” — першої з нового проекту “Вчитель і учні” в Інформаційно-навчальному центрі “Російський музей: віртуальний філіал” Севастопольського державного соціально-економічного університету відбулося Проект покликаний представити в єдиному експозиційному просторі творчість художників-педагогів і їхніх учнів, розкрити значущість спадкоємності, дати поштовх до осмислення “проблем зростання” в художній творчості, проблем “порогу свободи”, актуалізації доцільності, цілісності та цінності шляху творчої особистості, а так само позначити позачасову лінію “художня освіта — художній експеримент — художня майстерність”. Проект не обмежується освітніми завданнями музейної педагогіки — глядачеві надається простір: комусь просто цікаво заглянути на виставку, щоб провести час або побачити щось для себе нове; комусь подобається просто походити по виставці на одинці або в компанії друзів, тишити себе роздумами або цікавою бесідою; інші приходять за особистим натхненням, відмовитися від рутинної повсякденності.

До експозиції увійшло 38 робіт, серед яких 33 гравюри в техніці ліногравюра, монотипія, “суха голка”, змішана техніка, 5 малюнків тушшю і пером, пастеллю, вугіллям. Спостерігається і значна жанрова різноманітність: автори проходять шлях від захоплення реалістичними пейзажами, уважного погляду на красу людини (у портретах), унікальність її ролі в світі (побутовий жанр), до спроб осягнути “вищу красу” (у релігійному жанрі). Відзначимо так само стильову насиченість експозиції. Тут пишність “класичного” початку є сусідами з елементами пуантилізму і слідує далі, за тією, що вислизає, фантазійною, “іншою” красою ілюзорного світу, де панує “мрійливий сюрреалізм” в абсолютно безпредметному світі абстракції.

Ярослав Михайлович — майстер-графік, заслужений художник України, заслужений художник АРК, член Севастопольської міської організації Національної спілки художників України, завідувач кафедри дизайну Севастопольського факультету ЛНАМ — один з найцікавіших художників. Він — учасник багатьох виставок, у тому числі в ІНЦ (інформаційно-навчальний центр). Його роботи виконані в складній і

рідкісній графічній техніці, вирізняються глибоким розумінням природи, явищ, тонкої філософії та завжди вишуканою естетичною образою, незмінно привертають до себе увагу.

Постійні глядачі Центру пам'ятають персональну виставку робіт Я. Миськіва, бачили його роботи на тематичних виставках. Тепер відкривається та грань його творчості, що характеризує майстра як експериментатора, що володіє секретами графічного мистецтва, з легкістю імпровізує. Традиції західноєвропейської гравюри, володіння академічним малюнком автор поєднує з новаторством, частю авангардними, проте ж таким, що ніколи не б'є лише на зовнішній епатаж і на роздратування нервової системи публіки.

Особливістю експозиції, в тому, що дозволяє простежити стадії розвитку авторського задуму в межах однієї теми. Так, варто відзначити севастопольську тему на аркуші, виконаному в техніці “туш і перо” (“Приморський бульвар” — 2010) і її неймовірне колористичне і фактурне перевтілення вже в полотні, виконаному в змішаній техніці (“Приморський бульвар” — 2012).

Результатом багатолітніх пошуків стали і три роботи, які фахівці виділяють як “грань між графікою і живописом”. Давно задумані монотипії автор перетворює комп'ютерною обробкою і завершує акрилом (“Богородиця”, “Ангел I”, “Ангел II” — 2012).

Постійний розвиток на основі кращого — це один із засадничих принципів творчості майстра і його педагогічної діяльності. Він — педагог, який не лише навчає прийомам художнього ремесла, але і, як наставник, допомагає зробити перші кроки в такій непростій професії, усвідомити відповідальність творчості, побороти природні сумніви і страх “виходу до глядача”, знайти необхідний баланс між собою і світом.

Вчасно розгледіти в учневі іскру — особливий дар вчителя. Захопити своєю творчістю, щоденним пошуком і копіткою, вдумливою працею, здатність бачити і втілювати красу — справжній дар художника. Обидва ці дари всерці Я. Миськіва.

Роботи 11 студентів і випускників факультету, що увійшли до спільного експозиційного ряду, тому підтвердження. Четверо з них — О. Васильцова, Н. Віберг, Ю. Рисіна і О. Цербань — вже виставлялися в цьому залі в 2009 р. на молодіжній виставці

в проекті В. Новікова “Перехід на спекотливий час”.

Ніна Віберг залишилася вірною ліногравюрі. Кольоровий аркуш “Улюблене місто моє. Севастополь” (2010) — зріла робота, творчий успіх автора. Олена Цербань за ці роки стала справжнім майстром техніки сухої голки. У “індіанській” (“Пісня душі індіанця”, 2012) і “морській” темі (“Доля моряка”, 2012) вона немов дихає сірим кольором, всіма чарівними його відтінками. Він у неї і теплий, і холодний, і зеленкуватий, і блакитний. У витонченому “Натюрморті” (2011) до сухої голки Олена додала акварель, і робота придбала теплоту і тендітність. Ліногравюра, найпоширеніша техніка на виставці, також удається юній художниці. “Блошиний ринок” (2011) цікавий не лише технічно, але і за змістом, по-справжньому літературний, присвячений дитячій книзі. Уже не назвеш автором-початківцем і Ольгу Васильцову, настільки серйозні й майстерно виконані її монотипії. Вона мислить і абстрактно (“Індіанські мотиви”, 2011), і фігуративно (“Літо”, 2010), тонко відчуває колір і його відтінки, уміє поєднати і без того складні за змістом і технікою роботи в єдину серію (триптих “Захід”, 2011). Кольором і формою вдало користується і Юлія Рисіна. Яскравість і виразність деталей плаката “Думай, створюй, фантазуй” (2011) не заважає його цілісності. Таке відчуття композиції — риса вже по-справжньому зрілого майстра.

Гідно виглядають і “новачки”. Тонко вводить колір у свою роботу “Очікування” (2012; пастель, папір) Л. Кузьміна, додаючи їй виразності й навіть психологічності. Ще один майстер сірого — найскладнішого і найвдячнішого з кольорів — Т. Галиченко. Цей колір у нього, залежно від завдання, — і фон, і силует. Цикл його ліногравюр “По життю” (2012) — це вже роздуми про людину в світі, про сенс життя, передані композиційно (“Букаючі по життю”, “Той, що підіймається по життю”). Гра ліній і плям, форми та її трансформації, чорного і білого в цікавих ліногравюрах Є. Костинського (триптих “Мушля” — 2012, ліногравюра) і М. Кравченко “Жалюзі” (2012, ліногравюра). Монотипія А. Томашик (однієї з перших випускниць Я. Миськіва, тепер викладача факультету) “Портрет” (2012) — погляд на людське обличчя як на витвір графічного мистецтва з ліній і штрихів. Тривожні протиставлення чорного і білого, і автопортрети В. Атанової, О. Буянової та Є. Кос-

тинського, виконані в техніці ліногравюри (усе — 2012).

Ще до офіційного відкриття, виставку відвідали викладачі та студенти Севастопольського філіалу Саратовського державного соціально-економічного університету, факультету ЛНАМ м. Севастополі. Виставковий проект став своєрідним “творчим мостом”, що зв’язав два севастопольські виші.

Привітали авторів і організаторів виставки і виставкового проекту, що стартував, заступник директора СФ СДСЕУ з навчальної і наукової роботи Н. Богатко, декан факультету ЛНАМ в м. Севастополі, доктор економічних наук, професор С. Тумакова, директор Севастопольської художньої школи О. Бурцев, колеги-художники, викладачі шкіл і образотворчих студій, друзі.

Напучування старших майстрів, для когось перші на творчому шляху аплодисменти, квіти, спалахи фотокамер і природне хвилювання — як зустріне глядач? — усе потрібно випробувати художникові. Але міцні знання свого ремесла, щира любов до творчості, прагнення і мрії щоразу з виставкових залів повертатимуть до мольберта, до олівців і фарб, до праці, щоб не заросла бур’яном “велика і прекрасна дорога мистецтва”.

Ганна Горенкова

ПОДОРОЖНІ НОТАТКИ

Здолавши лабіринт вузесеньких реховотських вуличок, довжелезних сходів у підвір’ї, опиняюся в майстерні знаного скульптора Луїзи Йосипівни Штеренштейн, ім’я якої пов’язане з мистецьким життям Львова 50-80-х років минулого століття.

У художниці складний життєвий і творчий шлях. Дитинство пройшло в Україні, були важкі роки війни. 1945 року стала студенткою факультету монументальної скульптури Московського вищого художньо-промислового училища (колишнє “Строгановське” від 1992 р. — Московський художньо-промисловий інститут ім. С.Г. Строганова). Її викладачами були Є.Ф. Белашова, Манізер, Ланге, Дейнека. Інститут Луїза закінчила з відзнакою, її дипломну роботу замовило адмірал-

тейство, вона відлита в бронзі і встановлена в Приморському парку Ленінграда (тепер Петербург).

Зрозуміло, що індивідуальний стиль скульптора розвинувся у тогочасних параметрах панівних течій і норм. Потрібно наголосити, що Л. Штеренштейн була вихована на російській класичній реалістичній школі з її високим професіоналізмом, культурою роботи в матеріалі.

1951 року Л. Штеренштейн отримала скерування на викладацьку роботу до Львівського державного інституту декоративного та прикладного мистецтва.

Красива, талановита, працьовита, безмежно віддана мистецтву, вона відразу привернула до себе увагу. В 50-60-х роках і у Львові багато митців працювали в руслі реалізму, але тут панував пафос вільної творчості, шанували модерні вирішення, цікаві експериментування. У царині скульптури незаперечним провідником віддавна був і залишався Іван Васильович Севера — носій загальноєвропейського художнього досвіду. А ще мистецький Львів мав своєрідний феномен видатного жіноцтва — шанованих митців і мистецтвознавців, які своїми доробками збагатили українську культуру. Це сестри Ольга та Олена Кульчицькі, Ярослава Музика, Стефанія Гебус-Баранецька, Софія Караффа-Корбут, Віра Свенціцька, Маргіт Сельська. Дещо пізніше — Теодозія Бриж, Генрієта Левицька, Ірина Соболева, Зеновія Масляк, Єлизавета Фашенко, Марта Луненкова-Балла, Фаїна Петрякова, Олена Ріпко та ін. Непросто було в такому Львові у мистецтві посісти власне місце, але талант, майстерність, вроджена інтелігентність зробили своє. Луїзу Йосипівну визнали на кафедрі скульптури та в широкому мистецькому середовищі, глибоко шанували студенти. Разом з ними викладач Л. Штеренштейн виконала в дереві роботу “Стежка Івана Франка” за мотивами творчості і біографії І.Я. Франка. Ми могли бачити її при в’їзді у Франкові Нагуєвичі — рідне село Івана Яковича. Дещо пізніше багато високохудожніх творів було виконано для Янівського кладовища у Львові: “Ностальгія”, “Пам’ять”, “Юність”. Цікавий за своїм вирішенням та історичною інтерпретацією пам’ятник батькові. Усі ці роботи було виконано в бронзі. На превеликий жаль, у злочинні 90-ті їх з цвинтаря викрали. Яка ж це трагедія для митця! Неймовірних зусиль до-

клали колеги-художники для розшуку цих робіт і встановлення справедливості в суді (Марта Василівна Токар та голова Львівської національної спілки художників Олег Микита), але злодіїв і відповідальних за збереження мистецьких, не побоюся цього слова, шедеврів не було знайдено. На щастя, на Личаківському цвинтарі збереглися дві роботи Л.И. Штеренштейн: пам'ятник її матері (36 поле), що його відновив випускник Львівської національної академії мистецтв Андрій Гузій, і пам'ятник у білому мармурі Аблицевій-Бондаренко (1 поле). Честь і хвала деканові ЛНАМ пану Тарасові Янку, який власноруч почистив і відновив цю роботу скульптора.

Луїза Йосипівна плідно працювала і в монументальній пластичі. Видатною роботою в цьому жанрі є монумент жертвам Львівського гето — робота символічна й глибоко трагічна, зроблена у співавторстві із сином Юліаном Шмуклером — вихованцем Львівської національної академії мистецтв. Цей монумент став визначною сторінкою в історії міста, що розкриває злочин нацизму. Другою роботою цього жанру можна назвати пам'ятник п'ятьом солдатам-євреям у м. Кіріат Моцкін в Ізраїлі, учасникам боротьби з нацистами (чеканна мідь).

Незважаючи на поважний вік, мисткиня щодня наполегливо працює. У її майстерні панує духовна атмосфера, зігріта світлом справжнього мистецтва. Тут поруч з відомими творами бачимо багато нових. А на окремій подиці робота Андрія Андрійовича Бокотея, подарована Луїзі Йосипівні, яку вона трепетно зберігає і пишається увагою до себе її автора.

Роботи Луїзи Йосипівни Штеренштейн були широко представлені на колективних і персональних виставках. Ось і тепер вона презентує в Єрусалимі одну з робіт, виконаних у сучасній техніці.

2013 року має відбутися ретроспективна виставка в Ізраїлі з виданням каталогу. Як би було цікаво побачити цю виставку і у Львові! Де Ви, меценати?!

Бажаю нашій шановній львів'янці плідної роботи та успіхів у реалізації задуманого.

Віолета МИСЬКО